

TANULÓI TEVÉKENYSÉG	TANÁRI TEVÉKENYSÉG – SZÜKSÉGES IDŐ MUNKAFORMA – RÖGZÍTÉSRE KERÜLŐ ISMERETEK	MÓDSZERTANI MEGJEGYZÉSEK
<p>Az óra címe: A nyomtatott sajtó kialakulása és néhány jellegzetes sajtóműfaj bemutatása</p> <p>Az óra célja: A nyomtatott sajtó kialakulásának, szerepének vázlatos ismertetése, néhány alapvető sajtóműfaj szemléletes bemutatása.</p> <p>Az óra alapvető pedagógiai fókusza a kreativitás erősítése. A tanulók - előzetes minták és tanári támogatás révén élményszerűen gyakorolhatják a cikkírás, az újságkészítés fortélyait.</p> <p>Szerző: Jakab György</p>		
<p>A HÁZI FELADATOK BEMUTATÁSA ÉS MEGBESZÉLÉSE</p> <p>Egyéni és/vagy páros munka, majd közös megbeszélés.</p>	<p>A HÁZI FELADATOK BEMUTATÁSA – 10 PERC</p> <p>A tanár megkéri a diákokat, hogy mutassák be az otthon elkészített produktumokat (nyomófelületeket vagy nyomtatott oldalakat).</p> <p>Nagyon fontos – a motiváció fenntartása érdekében -, hogy a tanár értékelje a diákok erőfeszítéseit. Az értékelés fő szempontja a kreativitás legyen, a kivitelezés minősége itt kevésbé fontos. Érdekes még azt is kiemelni, ha a diákok párban dolgoztak, hiszen a későbbiekben egyre inkább megnő a csoportmunka szerepe a kreatív feladatok esetében.</p> <p>A házi feladatok értékelése ugyanakkor lehetőséget biztosít arra is, hogy a tanár felelevenítse az előző óra tartalmait és bevezesse a nyomtatott sajtóra vonatkozó témákat.</p> <p>Az új óra bevezetésének fókusza:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a nyomtatás, a sokszorosítás fő társadalmi céljai, funkciói; - napjaink monitorokultúrájában milyen szerepe lehet a nyomtatásnak. 	<p><i>Ennek a tanegységnek a legfőbb pedagógiai jellemzője a „mester és tanítvány” viszony. A diákok a tanár útmutatásai alapján elkészítettek valamit, amelyet a tanár türelmesen értékelt, javítgat erősítve a tanulók további motivációját.</i></p> <p><i>Az értékelést ki lehet bővíteni közös – az osztály egészét bevonó – értékeléssé, beszélgetéssé.</i></p>
<p>A TÖMEGKOMMUNIKÁCIÓ ÉS A KÖZVÉLEMÉNY KIALAKULÁSA.</p> <p>Az újságíró szerepe.</p> <p>Hallgassátok meg a következő rövid tanári előadást, majd emeljétek ki és rögzítsétek írásban a legfontosabbnak tartott gondolatokat!</p>	<p>BEVEZETŐ TANÁRI ELŐADÁS – 15 PERC</p> <p>A későbbi médiaismereti tanulmányokhoz érdemes már itt néhány alapfogalmat megemlíteni, amelyek mind a média világának értelmezéséhez, mind a kreatív feladatok tudatos megvalósításához szükségesek.</p> <p>1. A nyomtatott sajtó diadalútja</p> <p>A könyvnyomtatás legfőbb újdonsága az volt, hogy segítségével széles tömegek számára is eljuttathatóvá váltak az információk. Kezdetben rölapokat, könyveket adtak ki, a 18-19. századtól pedig már megkezdődött a nyomtatott sajtó diadalútja. Egyre nagyobb példányszámban jelentek meg az újságok. A sajtótermékek tömegessé válásával óriási tömegek kapcsolódtak be a széles körű információáramlásba. A 20. század első feléig a nyomtatott sajtó volt a tömegtájékoztató és tömegszórakoztató legfontosabb eszköze.</p> <p>2. A polgári nyilvánosság, a közvélemény kialakulása</p> <p>Az újságok és folyóiratok népszerűségének növekedésével egyre több ember fogalmazhatta meg nyilvánosan - mások számára elérhetően - a véleményét. A nyomtatott sajtó alapvető társadalmi funkciója tehát a vélemények nyilvánosságának, azaz az úgynevezett közvéleménynek a megteremtése volt.</p>	<p><i>Ezeknek a fogalmaknak a bevezetésekor a pedagógusnak óvatosan kell eljárnia. Egyfelől ugyanis a diákok még nincsenek azon az érettségi szinten, hogy pontosan definiálni, illetve egzakt módon használni tudják ezeket a kifejezéseket.</i></p> <p><i>Ugyanakkor azonban ezeknek a fogalmaknak a tartalma az írott sajtó, illetve a tömegkommunikáció kialakulásának tárgyalásakor megkerülhetetlen. Mivel ebben az esetben a leegyszerűsítő</i></p>

TANULÓI TEVÉKENYSÉG	TANÁRI TEVÉKENYSÉG – SZÜKSÉGES IDŐ MUNKAFORMA – RÖGZÍTÉSRE KERÜLŐ ISMERETEK	MÓDSZERTANI MEGJEGYZÉSEK
	<p>A nyomtatott sajtó feladata így már nemcsak arra szűkül, hogy informálja az embereket a fontosabb eseményekről. Legalább ennyire előtérbe került, hogy lehetőséget biztosítson a különböző vélemények megfogalmazására, illetve azoknak közösségformáló hatására.</p> <p>A 19. századra kiépültek a közvélemény, a polgári nyilvánosság alapvető intézményei is- hírügynökségek, lapkiadók, nyomdák, postaszolgálat – amelyek képesek mindenkire eljuttatni az információkat és képviselni tudják a társadalom, a közvélemény érdekeit. Demokratikus feladataik a következők</p> <ul style="list-style-type: none"> - A vélemény-, szólás-, sajtó- és gyülekezési szabadság jogának biztosítása - Az oktatáshoz való jog biztosítása - Az egyenlő választó- és szavazati jog biztosítása - A magán (vagy intim) szféra sérthetlenségének biztosítása - A magántulajdon védelmének biztosítása <p>3. A tömegkommunikációs rendszer kialakulása</p> <p>A 19. század második felétől mind megbízhatóbbá vált a hang (emberi beszéd, zörej, zene) és a kép széles körű továbbításának lehetősége. Megszületett a telefon, a rádió, megjelent a plakát, a fénykép és a film, a 20. század első felétől pedig a képet és hangot egyaránt közvetítő audiovizuális médiumok, a hangos film és a televízió is megszokott kommunikációs eszköz lett. Az elmúlt százötven év másik újdonsága az volt, hogy kialakult egy az egész Földet behálózó tömegkommunikációs intézményrendszer (a nagy hírügynökségek, kiadók, műsorkészítő vállalatok, tévécsatornák), amely az információk birtokosaként hatalmi helyzetbe került a társadalomban.</p> <p>A tömegkommunikációs rendszer legújabb médiumai a számítógépes hálózatok (például az Internet), amelyek egyesítik az írott és az audiovizuális médiumok összes lehetőségeit. A számítógépes hálózatok másik újdonsága az, hogy sokirányúvá, kölcsönössé teszik az információáramlást: egy minden eddiginél demokratikusabb kommunikáció lehetőségét ígérik.</p> <p>4. Az újságíró szerepe</p> <p>Az újságírók a társadalomban közfeladatot látnak el, amikor közérdekű ügyekről tudósítanak, állást foglalnak, kritikát gyakorolnak vagy más módon hatnak az emberek véleményformálására. Ebből a közfeladatból különleges jogok következnek, de köteleességek is. Ezért van nagy jelentőségük a médiajog és a médiaetika kérdéseinek. Az újságíró riportokat készít, társadalmi, politikai, gazdasági, kulturális és sporteseményeken, rendezvényeken, sajtótájékoztatókon vesz részt, ezekről beszámolót, híryanagot ír. Interjúkészítés vagy anyaggyűjtés (hírek, cikkek válogatása átírása, szerkesztése) alapján napilapok, folyóiratok, magazinok számára politikusokról, közéleti személyiségekről, közérdeklődésre számot tartó emberekről, illetve témákról cikkeket ír.</p>	<p>szinonimák gyártása sem tűnik relevánsnak, ezért <i>óvatosan érdekes mégis megpróbálni bevezetni ezeket a kifejezéseket.</i></p> <p>A korábbiak értelmében még egyszer hangsúlyozni érdemes, hogy nem a fogalmak definiálása a lényeges, hanem <i>bevezetésük és óvatos használatuk.</i></p> <p>Az óra végén – az újságcikkek megírása után – érdemes <i>összefoglalásként visszatérni</i> rájuk:</p> <ul style="list-style-type: none"> - az osztály kommunikációs rendszere, mint tömegkommunikáció; - az osztály nyilvánossága, mint közvélemény; - a cikkírók, mint az osztály újságírói, a „nyilvánosság”, a helyi közvélemény védelmezői.

TANULÓI TEVÉKENYSÉG	TANÁRI TEVÉKENYSÉG – SZÜKSÉGES IDŐ MUNKAFORMA – RÖGZÍTÉSRE KERÜLŐ ISMERETEK	MÓDSZERTANI MEGJEGYZÉSEK
<p>NÉHÁNY JELLEGZETES SAJTÓMŰFAJ Páros és/vagy kiscsoportos (maximum 5 fő) munka</p>	<p>A „SZEMTANÚ” CÍMŰ ÁLTÖRTÉNELMI FOLYÓIRAT BEMUTATÁSA – 15 PERC</p> <p>1. Tanári bevezetés (2 perc) A Szemtanú című folyóirat és könyv – www.szemtanu.hu - a mai újságok stílusát, nyelvezetét és rovatneveit alkalmazza régmúlt idők eseményeinek bemutatására. Ezzel egyrészt bemutatja a mai újságírás alapvető sajátosságait, másrészt pedig szórakoztató formában hozza közelebb a történelmet az érdeklődőkhöz. A Szemtanú című folyóirat írásai alapján az alapvető sajtóműfajokról fogunk beszélgetni.</p> <p>2. Egy-egy cikk elolvasása és megbeszélése (8 perc) Minden csoport válasszon ki egy-egy Szemtanú cikket és olvassa el. Ezután beszéljétek meg az írást a következő megfigyelési szempontok alapján: - Foglaljátok össze röviden az írás tartalmát! - Milyen korszakhoz, történelmi eseményhez kapcsolható a cikk? - Mi a célja? Miért íródott a cikk? - Milyen nyelvi sajátosságai vannak az írásnak - Kiknek íródott? Kiket érdekelhet különösen az adott cikk? - Mennyire tetszett az írás?</p> <p>Elemzésre a példatár azon dokumentumai közül javasolunk válogatni, melyek file-nevében „orai” jelzés szerepel.</p> <p>3. Tanári instrukció: Az újságokban megjelenő cikkeket különböző típusokba, műfajokba szoktuk csoportosítani. Fölsorolok néhány jellegzetes sajtóműfajt, ami az újságokban gyakran előfordul. Beszéljétek meg, hogy az általatok elolvasott írást melyik csoportba, műfajba sorolnátok. Indokoljátok is meg a véleményeteket. (Ha nem érthetőek pontosan a csoportok, akkor szóljatok és megbeszéljük.) - hír - tudósítás - interjú - vélemény (jegyzet, kommentár) - hirdetés - érdekesség (színes-hír)</p>	<p>Ennek a tananyagrésznek a legfőbb célja az, hogy a <i>hagyományostól eltérő módon – másféle tudással összekapcsolva</i> – mutassa be a nyomtatott sajtó néhány fontos sajátosságát.</p> <p>A másféleség itt abban is megnyilvánul, hogy <i>játékos, humoros formában</i> kerülnek elő a témák, ami tovább oldhatja, motiválhatja a diákokat.</p> <p>Ugyanakkor <i>komoly veszélyt jelenthet, ha a tanár vagy a diákok kevésbé fogékonyak a történelemre</i>, így a motivációjuk is kisebb az ilyen jellegű feldolgozás vonatkozásában.</p> <p><i>Végső esetben - ha minden kötél szakad – érdemes lerövidíteni ezt a részt és az órakeret nagyobb részét az osztályújság megvalósítására lehet fordítani.</i></p>

TANULÓI TEVÉKENYSÉG	TANÁRI TEVÉKENYSÉG – SZÜKSÉGES IDŐ MUNKAFORMA – RÖGZÍTÉSRE KERÜLŐ ISMERETEK	MÓDSZERTANI MEGJEGYZÉSEK
<p>KREATÍV FELADAT: ÚJSÁGCIKK KÉSZÍTÉSE Páros munka vagy csoportmunka (egy csoport maximum 5 fő)</p>	<p>TÖRTÉNELMI ÍRÁSOK A SZEMTANÚ FOLYÓIRAT STÍLUSÁBAN – 30 PERC Egyéni, páros vagy kiscsoportos önálló munka a végén a tapasztalatok megbeszélésével.</p> <p>1.Tanári instrukció: Minden csoport válasszon egy-egy sajtóműfajt és egy történelmi korszakot. Ezután a megadott történelmi háttéranyag, valamint saját korábbi tanulmányok alapján készítsenek el egy 20-25 soros újságcikket a Szemtanú folyóirat stílusában.</p> <p>a/ A javasolt történelmi korszakok a következők: Géza fejedelem és I.(Szent) István király Az önálló keresztény magyar állam megteremtése Géza fejedelem és fia I.(Szent) István nevéhez fűződik, aki 1000 karácsonyán királlyá koronáztatta magát a római pápától kapott koronával. Ezután megszervezte az állami közigazgatást. Vármegyékre osztotta föl az országot. Várakat építtetett, melyek vezetésével ispánokat bízott meg, akik a királyi hatalmat képviselték az adott területen. Kiépült az önálló magyar egyház-szervezet, támogatta a szerzetesek térítő munkáját. 1038-ban úgy halt meg, hogy erős, a korabeli európai államokkal egyenrangú királyságot hagyott maga után.</p> <p>Az Országgyűlés elődjének megszületése Társadalmi elégedetlenség bontakozott ki II. András (1205—1235) ellen, aki sikertelen keresztes hadjáratokkal és rossz gazdaságpolitikával zilálta szét a Magyar Királyság helyzetét. A nemesség nagyobb beleszólást követelt a hatalomba. A király 1222-ben kiadott egy törvénygyűjteményt, az úgynevezett Aranybullát, amelyben megfogalmazták a nemesek jogait: személyes szabadságjogok, adómentesség, ellenállás joga. Fontos vívmány volt a nemesség számára az is, hogy ekkortól évente összehívtak egy országos gyűlést, ahol a nemesek beleszólhattak az állam irányításába.</p> <p>IV. Béla király és a tatárjárás A tatárok 1241-ben Batu kán vezetésével a Vereckei-hágón keresztül törtek be az országba. IV. Béla (1235—1270) a Sajó menti Muhinál akarta fölvenni a harcot, de a tatárok szétverték a magyar sereget, a király pedig elmenekült. Az ellenség szinte teljesen szétdúlta, kifosztotta az országot, majd 1242 tavaszán váratlanul kivonult. Hazatérve IV. Béla megkezdte az ország újjáépítését. Mindezért IV. Bélát az utókor második honalapítóként tiszteli.</p> <p>Károly Róbert uralkodása Az Árpád-ház kihalása után a leányágon rokon Anjou családból származó Károly Róbert (1308-1342) lett az ország királya. Uralkodása alatt a királyi hatalom új, nyugat-európai formája valósult meg a Magyar Királyságban. A király hatalmát ekkortól már nem az adja, hogy ő a legnagyobb földbirtokos, hanem az, hogy az államszervezet vezetőjeként betartatja a törvényeket, adókat szed és megvédi az országot a külső</p>	<p>Lényegében erre a részre is ugyanaz a pedagógiai elv vonatkozik, mint az előzőre.</p> <p>A pedagógiai cél az újságírásra, a sajtóműfajokra vonatkozó alapvető szemléleti meghatározók bemutatása, valamint az, hogy a tanulók motiváltak legyenek egy kreatív feladat megoldásakor. <i>Mindez nem sérül akkor sem, ha a javasolttól eltérő témákat dolgoztatunk fel velük.</i></p> <p>Az eredeti – Szemtanúra épülő – program megvalósítása ugyanakkor lehetőséget biztosít arra, hogy két, viszonylag ritkán kapcsolódó tantárgy ismeretei, szemléleti sajátosságai összeadódjanak.</p>

TANULÓI TEVÉKENYSÉG	TANÁRI TEVÉKENYSÉG – SZÜKSÉGES IDŐ MUNKAFORMA – RÖGZÍTÉSRE KERÜLŐ ISMERETEK	MÓDSZERTANI MEGJEGYZÉSEK
	<p>támadásokkal szemben. Károly Róbert egységesítette az országot, bevezette az első állami adókat, értékálló pénzt, aranyforintot veretett. Külpolitikai és külkereskedelmi jelentősége is volt az 1335-ben Visegrádon megtartott királyi találkozónak, ahol a lengyel, a cseh és a magyar uralkodó szövetséget kötött, és megállapodtak egy Bécszet elkerülő kereskedelmi út létrehozásában. A Magyar Királyságot ebben a korban Európa nagyhatalmai között tartották számon.</p> <p>Hunyadi Mátyás (1458—1490) Hunyadi Mátyást 15 éves korában választatták meg magyar királynak. Uralkodása második felétől egyre inkább függetlenítette magát a nemességtől, nem hívta össze az országgyűlést, egyeduralkodóként kormányzott. Ekkor már híres zsoldos hadseregére, a fekete seregre támaszkodott. Külpolitikáját két irány jellemezte. A törökök ellen megerősítette a déli végvárrendszert, de ha kellett, csatákra is vállalkozott. Nyugati irányú külpolitikájának célja az volt, hogy a Magyar Királyság Közép-Európa legerősebb országává váljon. Háborúi sikeresek voltak, hiszen megválasztották cseh királlyá, és Bécszet is elfoglalta 1485-ben.</p> <p>b/ A javasolt sajtóműfajok a következők:</p> <ul style="list-style-type: none"> - interjú - tudósítás - vélemény - hirdetés (legalább négy darab) - színes-hír <p>2. A diákok olvassák fel az újságcikkeiket és közösen beszéljék meg azok újságírói és történelmi tanulságait.</p>	
<p>KREATÍV FELADAT: ÚJSÁG TERVEZÉSE ÉS MEGBESZÉLÉSE Csoportmunka (egy csoport maximum 5 fő)</p>	<p>TERVEZZÜNK OSZTÁLYÚJSÁGOT – 15 PERC</p> <p>1. Tanári instrukció: Most, hogy már ennyit tudunk az újságokról, ideje, hogy magunkról, az osztályról is készüljön egy újság vagy legalábbis annak tervezete. A csoportok a következő feladatok közül választhatnak (több csoport is választhatja ugyanazt a feladatot, így a megbeszéléskor lehet is értékelni, vitatkozni). A tervezéshez használjátok föl a példatárban lévő mintákat.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mi legyen a címe és a vizuális jele (logója) a leendő osztályújságnak? - Készítsétek el a leendő osztályújság címlaptervét! - Milyen rovatok, szerkezeti egységek legyenek a leendő osztályújságban? - Milyen legyen a formátuma: mennyi képet és milyen betűtípusokat javasoltok? - Miben különbözzön és miben hasonlítson a nyomtatott és a számítógépes változat? <p>2. Ezután közösen megbeszéljük, és szükség esetén összehangolják a különböző terveket és elképzeléseket és döntést hoznak arról is, hogy valóban elkészítik-e az osztályújságot.</p>	<p>Ennek a tananyagrésznek a fő célja az, hogy a korábban fölvetődő tudás – nyomtatott sajtó, újságírói ismeretek – minél személyesebbé váljon.</p> <p>A tananyag-elem legfőbb pedagógiai célja az, hogy a kedvet csináljon ahhoz, hogy a későbbiekben valóban elkészüljön az osztályújság. <i>Érdemes bevonni az osztályfőnököt vagy a többi tanár kollégát is.</i></p>

TANULÓI TEVÉKENYSÉG	TANÁRI TEVÉKENYSÉG – SZÜKSÉGES IDŐ MUNKAFORMA – RÖGZÍTÉSRE KERÜLŐ ISMERETEK	MÓDSZERTANI MEGJEGYZÉSEK
(A tanulók meghallgatják a tanári összefoglalót)	<p>Összefoglalás – 5 perc</p> <p>Amennyiben jó hangulatú és konstruktív vita alakul ki az osztályújságról, akkor a tanári összefoglalást érdemes elhagyni.</p> <p>Ugyanakkor komoly érvek szólnak a – fogalmakat átismétlő - tanári összefoglaló mellett is, hiszen a két óra során nagyon sokféle módon esett szó a nyomtatott sajtó alapvető sajátosságairól.</p>	
<p>HÁZI FELADAT(OK):</p> <p>A tanulók az óra folytatásaként az alábbi két feladat közül választhatnak:</p> <ol style="list-style-type: none"> Írd le, hogy milyen nyomtatott újságot, folyóiratot és internetes hírportált (honlapot) ismersz! Írd össze, hogy egy adott héten milyen újságokat olvastál, és körülbelül mennyi időt töltöttél újságolvasással! 		
<p>FELHASZNÁLT IRODALOM:</p> <p>Claudia Mast : Az újságírás ábécéje. Greger-Delacroix Kiadó. 2008.Bevezetés a műfajismeretbe. (Szerkesztette: Bernáth László.) Dialóg Campus Kiadó-MÚOSZ. Budapest-Pécs.2008.</p> <p>Ifj. Csákvári József - Malinák Judit: Mozgóképkultúra és médiaismeret. A tömegmédia nyelve és társadalmi háttere. Budapest, Calibra Kiadó. 1998.</p> <p>Hartai László-Muhi Klára: Mozgóképek és médiaismeret I-II. Korona Kiadó, 2002.</p> <p>A FELHASZNÁLT PÉLDÁK FORRÁSA:</p> <p>SzemTanú folyóirat: www.szemtanu.hu</p>		